

Ročná správa o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti za rok 2014

Ročnú správu o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti (ďalej len „ročná správa“) vypracúva Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky ročne za predchádzajúci kalendárny rok na základe § 4 ods. 1, písm. d zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti,¹ a zároveň v súlade s článkom 24 ods. 1 a s prílohou XIV časťou 1. smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (ďalej len „smernica“).² Správa obsahuje základné priebežné informácie o plnení stanovených cieľov úspor energie, ako aj o plnení iných ustanovení smernice 2012/27/EÚ.

Cieľom ročnej správy je každoročne vyhodnocovať plnenie cieľov úspor energie stanovených SR na základe smernice 2012/27/EÚ a plnenie z nej vyplývajúcich povinností. Ide najmä o:

- vyhodnotenie plnenia národného indikatívneho cieľa energetickej efektívnosti pre rok 2020 (ďalej len „národný cieľ“) vo forme absolútnej hodnoty primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby podľa § 5 ods. 1 písm. c) zákona č. 321/2014 Z. z.,
- vyhodnotenie plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa podľa §5 ods. 1 písm. b) zákona č. 321/2014 Z. z.,
- vyhodnotenie plnenia cieľa úspor energie v budovách podľa §10 ods. 3 písm. a) zákona č. 321/2014 Z. z.,
- poskytnutie základných štatistických údajov o spotrebe energie v SR a vybraných štatistických ukazovateľov za predchádzajúce dostupné roky,
- poskytnutie aktualizovaných informácií o legislatívnych a nelegislatívnych opatreniach realizovaných v predchádzajúcom roku, ktoré prispievajú k plneniu národného cieľa podľa § 5 ods. 1 písm. c) zákona č. 321/2014 Z. z.

Obsah ročnej správy je v súlade s prílohou XIV, časť 1. smernice 2012/27/EÚ. Sumarizácia úspor energie podľa jednotlivých opatreniach, ktoré slúžia ako podklad pre vyhodnotenie príslušných cieľov je uvedená v prílohách.

1. Základné štatistické údaje k energetickej efektívnosti

Podľa smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti sa uvádzajú základné štatistické údaje ohľadom spotreby energie za predchádzajúce dva kalendárne roky (viď tabuľka č. 1).

Tabuľka č. 1: Základné údaje k energetickej efektívnosti za roky 2012 a 2013

Ukazovateľ	Rok 2012	Rok 2013
Primárna energetická spotreba ¹⁾ (TJ)	658 257	670 615

¹ Zákon č. 321/2014 Z. z. z 21. októbra 2014 o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (Ú. v. EÚ L 315, 14. 11. 2012) v znení smernice Rady 2013/12/EÚ z 13. mája 2013 (Ú. v. EÚ L 141, 28. 5. 2013).

Ukazovateľ	Rok 2012	Rok 2013
Konečná energetická spotreba (TJ)	379 105	398 577
Konečná energetická spotreba – priemysel (TJ)	134 692	129 681
Konečná energetická spotreba – doprava (TJ)	90 976	91 151
Konečná energetická spotreba – domácnosti (TJ)	86 671	89 897
Konečná energetická spotreba – služby (TJ)	60 759	82 360
Hrubá pridaná hodnota – priemysel - mil. EUR bežných cien	17 427	16 610
Hrubá pridaná hodnota – služby - mil. EUR bežných cien	40 412,41	42 118,93
Výroba elektriny v tepelných elektrárňach ²⁾ (GWh)	8 231	7 282
Výroba elektriny z KVET ³⁾ (GWh)	23 726	23 002
Výroba tepla v tepelných elektrárňach ⁴⁾ (TJ)	94 213	74 138
Výroba tepla zo zariadení KVET vrátane odpadového tepla v priemysle ⁵⁾ (TJ)	40 905	35 783
Palivové vstupy v tepelných elektrárňach ⁶⁾ (TJ)	128 602	107 317
Priemerný ekvivalentný disponibilný príjem domácností (EUR), EU SILC	630	606
Hrubý domáci produkt (HDP)- st. ceny r. 2010 (mld. Eur)	70,13	71,13
Osobokilometre (mil. okm) – spolu za SR	9 175	9 079
Osobokilometre (mil. okm) – cestná verejná doprava	4 584	4 388
Tonokilometre (mil. tkm) – spolu za SR	38 173	39 245
Tonokilometre (mil. tkm) – cestná doprava	29 504	30 005
Počet obyvateľov k 31.12.2013	5 410 836	5 415 949

Zdroj: Spracované na základe údajov ŠÚSR (2015), EU SILC (2012, 2013).

Pozn.: 1) Primárna energetická spotreba je vypočítaná ako rozdiel hrubej domácej spotreby a neenergetickej spotreby (Zdroj údajov: Energetika 2012, Energetika 2013),

2) Výroba elektriny v tepelných elektrárňach je vypočítaná ako súčet verejných a závodných výrobní (Zdroj údajov: Energetika 2012, Energetika 2013),

3) Výroba elektriny z KVET je vypočítaná ako súčet verejných a závodných výrobní (Zdroj údajov: Energetika 2012, Energetika 2013),

4) Výroba tepla v tepelných elektrárňach je vypočítaná ako súčet množstva tepla vyrobeného v teplárňach rozdelených podľa palív (Zdroj údajov: Energetika 2012, Energetika 2013),

5) Výroba tepla zo zariadení KVET vrátane odpadového tepla v priemysle je vypočítaná ako súčet množstva tepla vyrobeného vo verejných a závodných teplárňach a spotreby tepla v priemysle (Zdroj údajov: Energetika 2012, Energetika 2013),

6) Palivové vstupy v tepelných elektrárňach sú vypočítané ako súčet palivových vsázok v teplárňach rozdelených podľa palív (Zdroj údajov: Energetika 2012, Energetika 2013).

2. Vývoj spotreby energie v jednotlivých sektoroch

Konečná energetická spotreba (KES) mala do roku 2012 relatívne klesajúci trend, pričom v roku 2013 zaznamenala mierny vzostup. Tradične má priemysel v SR vedúce miesto v spotrebe energie, za ním nasleduje sektor dopravy, domácností a obchodu a služieb, pričom najmenší podiel na celkovej KES má pôdohospodárstvo (tabuľka č. 2, obr. č. 1).

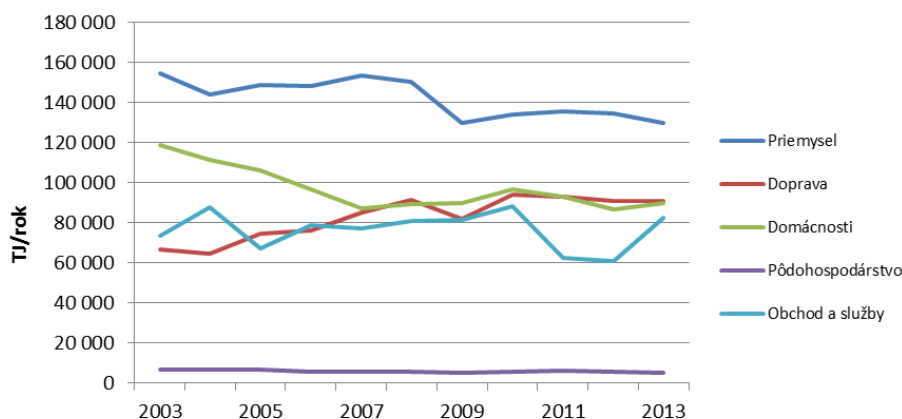
Tabuľka č. 2: Vývoj konečnej energetickej spotreby v jednotlivých sektoroch v rokoch 2003-2013 (TJ)

Konečná energetická spotreba (KES) v rokoch 2003-2013 [TJ]											
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KES celková	420 963	414 612	404 068	406 458	409 033	418 291	388725	419 031	390845	379105	398 577
Priemysel	154 734	143 898	148 785	148 381	153 704	150 591	130038	134 268	135575	134692	129 681
Doprava	66 932	64 469	74 846	76 496	85 004	91 490	81895	94 303	92851	90976	91 151
Domácnosti	118 887	111 645	106 059	96 721	87 248	89 209	89994	96 754	93106	86671	89 897
Pôdohospodárstvo	6 608	6 920	6 847	5 895	5 673	5 839	5393	5 589	6549	6007	5 488
Obchod a služby	73 802	87 680	67 531	78 965	77 404	81 162	81405	88 117	62764	60759	82 360

Zdroj: ŠÚSR (2015)- SLOVSTAT ku dňu 07. 04. 2015

Celkovo za posledných 10 rokov konečná energetická spotreba energie poklesla o zhruba 5%. Najviac poklesla spotreba energie v sektore Domácnosti (-24%), v pôdohospodárstve (-17%), a v priemysle (-16%). Spotreba energie rástla najmä v sektore dopravy (a to až o 36%), ale aj v sektore Obchod a služby (o 12%) (viď obr. č. 1). Medziročne však spotreba energie vzrástla o 5,14 %, pričom najväčší medziročný nárast je zaznamenaný v sektore obchodu a služieb.

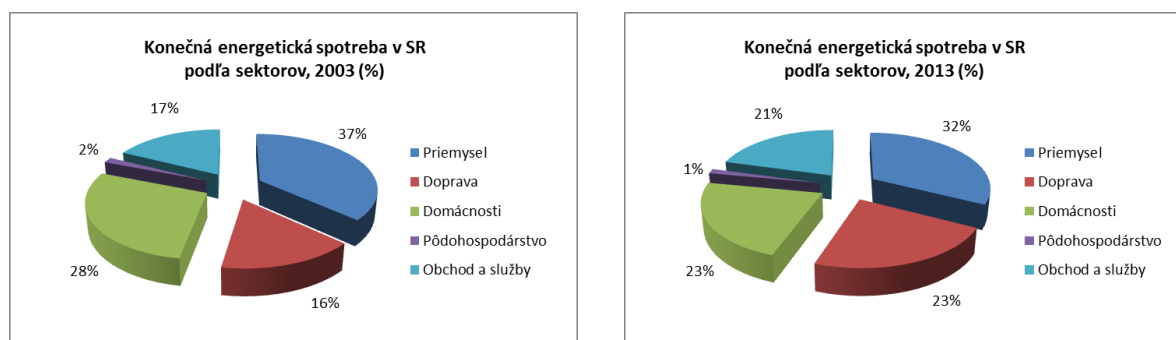
Obrázok č. 1: Konečná energetická spotreba v rokoch 2003-2013 podľa sektorov (TJ)

Zdroj: ŠÚSR (2015) - SLOVSTAT ku dňu 07. 04. 2015

Vplyvom vyššie opísaných zmien v uplynulom desaťročí sa zmenil aj podiel jednotlivých sektorov na KES v SR. Najvýraznejšia zmena sa týka sektora Domácností a Dopravy. Kým podiel domácností na spotrebe energie klesol o 5 perc. bodov (v r. 2003-2013), podiel dopravy sa zvýšil o 7 perc. bodov. Najväčší podiel na spotrebe energie však naďalej patrí priemyslu, ktorý tvorí zhruba tretinu z celkovej konečnej energetickej spotreby SR.

Obrázok č. 2: Konečná energetická spotreba v SR podľa sektorov, 2003 a 2013 (%)

Zdroj: ŠÚSR (2015) - SLOVSTAT ku dňu 07. 04. 2015

Priemysel:

Sektor priemyslu je najväčším spotrebiteľom energie. Spotreba energie v priemysle sa postupne znižuje od roku 2003 až do roku 2007, kedy bol zaznamenaný mierny nárast spotreby. V rokoch 2010-2013 dochádza v tomto sektore opäť k znižovaniu spotreby energie. Konečná energetická spotreba v priemysle bola v roku 2013 na úrovni 129,7 PJ, čo predstavuje 32,5 % celkovej konečnej energetickej spotreby Slovenska. Medziročne vykázal sektor priemyslu v roku 2013 pokles spotreby energie o 3,7 %.

Domácnosti:

Sektor domácností vykazuje najväčší pokles absolútnej hodnoty spotreby energie v porovnaní s ostatnými sektormi národného hospodárstva v období 2003 – 2007. Po tomto období výrazného poklesu spotreba energie znovu mierne rastie a v posledných rokoch spotreba zaznamenala malé výkyvy smerom nahor i nadol. Medzi rokmi 2012 a 2013 spotreba energie v domácnostiach stúpila o 3,7 %.

Obchod a služby:

Celková spotreba energie v sektore Obchod a služby v období 2003-2013 kolíše, pričom priemerná ročná spotreba energie v danom období je 77 PJ. Najvýraznejšie poklesy spotreby boli v rokoch 2006 a 2011. V roku 2013 spotreba energie zaznamenala výrazný nárast vo výške zhruba 36% oproti predchádzajúcemu roku. Túto odchýlku možno vysvetliť rozdeľovaním a spájaním podnikov, zmenou ich zaradenia do odvetví a z toho vyplývajúcimi zmenami v tom, kde je v bilancii zaradená ich spotreba, ako aj spôsobom výpočtu, ktorý ŠÚSR používa pre túto položku³.

Pôdohospodárstvo:

Spotreba energie v sektore Pôdohospodárstvo nevykazuje také výrazné výkyvy ako v iných sektoroch. Napriek tomu v strednodobom horizonte zaznamenal tento sektor zníženie spotreby energie o 20% (2003-2013). V roku 2013 sektor zaznamenal medziročný pokles o 8,6 %.

³ Energetická spotreba sa pre položku Obchod a služby samostatne nezisťuje, ale sa dopočítava zo všetkých ostatných údajov. Z tohto dôvodu sa tu prejavajú aj odchýlky z iných odvetví.

Doprava:

Sektor dopravy bol jediným sektorom národného hospodárstva, v ktorom rástla spotreba energie v sledovanom období (a to až o 22%). Spotreba energie najvýraznejšie rástla v rokoch 2005-2010, pričom následne úroveň spotreby energie kulminovala. V roku 2013 bola na úrovni zhruba 91 PJ, čo oproti roku 2012 znamená iba mierny nárast (0,19 %).

Medzi hlavné faktory nárastu spotreby energie v doprave v sledovanom období patria stále rastúci počet evidovaných motorových vozidiel, a s tým súvisiaci zvyšujúci sa počet prepravených osôb individuálnou automobilovou dopravou (rast prepravného výkonu IAD a pokles výkonov VOD), ako aj nárast výkonov cestnej nákladnej dopravy presunom prepravy tovarov z energeticky menej náročných dopravných módov na cestnú dopravu. Detailnú analýzu vývoja faktorov nárastu spotreby energie v doprave možno nájsť v prílohe č. 3.

3. Aktualizované informácie o najdôležitejších legislatívnych a nelegislatívnych opatreniach v roku 2014

Kapitola sa venuje legislatívnym a nelegislatívnym opatreniam realizovaným v roku 2014, ktoré prispievajú k plneniu národných cieľov energetickej efektívnosti do roku 2020.

3.1 Legislatívne opatrenia

Dňa 25. októbra 2014 bol v NR SR schválený zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákomom sa transponuje smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. Zákon nadobudol účinnosť 1. decembra 2014. Zákon obsahuje aj novelu zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MH SR, pričom táto umožňuje pripraviť podporné programy pre bratislavský kraj, ktoré nie sú možné financovať zo zdrojov Európskych a štrukturálnych fondov (EŠIF). Zákon taktiež obsahuje ustanovenia, ktoré umožňujú pripravovať Dobrovoľné dohody so zúčastnenými subjektmi.

V priebehu roka 2014 boli na úrovni EÚ prijaté nasledujúce sekundárne legislatívne predpisy v oblasti ekodizajnu a energetického štitkovania:

- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 4/2014 zo 6. januára 2014, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 640/2009, ktorým sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/32/ES, pokiaľ ide o požiadavky na ekodizajn elektromotorov;
- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 66/2014 zo 14. januára 2014, ktorým sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES, pokiaľ ide o požiadavky na ekodizajn rúr na pečenie, varných dosiek a odsávačov pár pre domácnosť;
- Nariadenie Komisie (EÚ) č. 548/2014 z 21. mája 2014, ktorým sa vykonáva smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES s ohľadom na transformátory malého, stredného a veľkého výkonu;
- Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 65/2014 z 1. októbra 2013, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ, pokiaľ ide o označovanie rúr na pečenie a odsávačov pár pre domácnosť energetickými štítkami.

3.2 Nelegislatívne opatrenia

V roku 2014 bol schválený Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014-2016 s výhľadom do roku 2020 (uznesením vlády SR č. 350/2014 z dňa 9. júla 2014, ďalej „tretí akčný plán“, resp. „3AP“). Tento programový materiál obsahuje najvýznamnejšie opatrenia, ktoré prispejú k plneniu cieľov úspor energie do roku 2020.

V roku 2014 boli pripravené a schválené viaceré dôležité opatrenia, ktoré prispejú k plneniu cieľa úspor energie, a to najmä:

- boli schválené nové Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) (OP KŽP, OP II, OP IROP), pričom prvé výzvy budú zverejnené v priebehu roku 2015,
- Environmentálny fond vyhlásil výzvu na poskytovanie podpory pre obnovu verejných budov (výzva vyhlásená v apríli 2014),
- bola spustená druhá fáza programu Munseff zameraného na obnovu verejných budov,
- boli realizované prvé projekty v rámci programu Sloveff III.

Najdôležitejšie opatrenia, ktoré prispejú k plneniu cieľa úspory energie podľa čl. 7 smernice, sú uvedené v tabuľke č. 3.

Tabuľka č. 3: Prehľad najvýznamnejších politických opatrení pre plnenie cieľa čl. 7 smernice 2012/27/EÚ za rok 2014

Zdroj financovania	Najvýznamnejšie nelegislatívne aktívne opatrenia v roku 2014
Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ŠF 2007-2013	- Inovácie a technologické transfery v priemyselných podnikoch, - Zvyšovanie energetickej efektívnosti priemyselnej výroby, - Modernizácia verejného osvetlenia, - Vypracovanie energetických auditov vo verejných budovách,
Operačný program zdravotníctvo, ŠF 2007-2013	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov nemocníc a zdravotníckych zariadení,
Operačný program doprava, ŠF 2007-2013	- Obnova a modernizácia vozidlového parku (dráhová a autobusová doprava), - Budovanie a modernizácia dopravnej infraštruktúry,
Regionálny operačný program, ŠF 2007-2013	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov - Školy a školské zariadenia, zariadenia sociálnych služieb, kultúrne zariadenia a i.,
Operačný program výskum a vývoj, ŠF 2007-2013	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov - Školy a školské zariadenia,
Operačný program Bratislavský kraj, ŠF 2007-2013	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov, - Modernizácia verejného osvetlenia,
ŠFRB - Zatepľovanie bytovej budovy	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností bytových budov,
ŠFRB – JESSICA (2013-2014), ŠF 2007-2013	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností bytových domov v mestských oblastiach,
Zelený program Sloveff III.	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností bytových domov, - Zlepšovanie energetickej efektívnosti v priemysle,
Environmentálny fond - Činnosť L1	- Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov,

4. Informácie o obnove budov v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy

Podľa smernice 2012/27/EÚ každý členský štát musí zabezpečiť, aby sa od 1. januára 2014 každoročne obnovovali 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov,

ktoré vlastnia a využívajú ústredné orgány štátnej správy, tak aby dosiahli aspoň minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov (EHB) (čl. 5 ods. 1 smernice). Tento cieľ možno plniť aj alternatívnym spôsobom (čl. 5 ods. 6 smernice), ktorým sa do roku 2020 dosiahne rovnaký objem úspor energie ako základným prístupom podľa čl. 5 ods. 1 smernice.

4.1. Celková podlahová plocha budov s celkovou podlahovou plochou viac ako 500m² vo vlastníctve a v užívaní ústredných orgánov štátnej správy, ktoré k 1.1.2015 nespĺňajú národné minimálne požiadavky energetickej hospodárnosti

Indikátor	2014
Celková podlahová plocha budov ÚOŠS, ktoré nespĺňajú národné minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov (EHB)	404 816 m ²

Zdroj: MDVRR SR (2015)

4.2. Celková podlahová plocha vykurovaných a chladených budov s celkovou podlahovou plochou viac ako 500m² vo vlastníctve a v užívaní ústredných orgánov štátnej správy, ktorá bola v roku 2014 obnovená na aspoň národné minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov

Indikátor	2014
Celková podlahová plocha budov ÚOŠS, ktoré boli obnovené na aspoň národné minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov	19 139 m ²

Zdroj: SIEA (2015), údaje za rok 2014 zozbierané k 24.03.2015.

4.3. Objem úspor energie dosiahnutý v budovách vlastnených a užívaných ústrednými orgánmi štátnej správy - za rok 2014

Indikátor	2014
Objem úspor energie v budovách vlastnených a užívaných ústrednými orgánmi štátnej správy	0,85 GWh

Zdroj: SIEA (2015) údaje za rok 2014 zozbierané k 24.03.2015.

V oblasti úspor energie v rámci budov si SR zvolila alternatívny prístup k naplneniu cieľa čl. 5 ods. 1 smernice 2012/27/EÚ v súlade s čl. 5 ods. 6 smernice. V rámci zvoleného alternatívneho spôsobu bol stanovený cieľ úspor energie vo výške 52,17 GWh/rok⁴. K termínu prípravy ročnej správy bolo možné na základe zozbieraných údajov vyhodnotiť úspory energie dosiahnuté obnovou budov v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy realizovanej v roku 2014 vo výške 0,85 GWh, čo predstavuje zhruba 1,6% zo stanoveného cieľa úspor energie budov. Uvedené úspory energie zahŕňajú úspory energie dosiahnuté obnovou budov organizácií v priamej pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy. Daný výsledok možno vysvetliť tým, že zákon č. 321/2014 Z. z. nadobudol účinnosť 01.12.2014 a ročný plán obnovy budov (podľa §10 ods. 1 zákona) vrátane požiadavky o vyčlenenie zodpovedajúcich zdrojov zo štátneho rozpočtu sa bude prvý krát pripravovať až v roku 2015.

5. Vyhodnotenie opatrení energetickej efektívnosti

Pri vyhodnocovaní opatrení energetickej efektívnosti sa postupovalo prostredníctvom vyhodnotenia opatrení energetickej efektívnosti podľa jednotlivých projektov, t.j. metódou zdola nahor. Opatrenia sú vyhodnocované na základe rozsiahleho zberu údajov, ktorý prebiehal v termíne november 2014-

⁴ Notifikačná správa k alternatívnemu prístupu podľa článku 5 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. Správa bola zaslaná Európskej komisii dňa 27.12.2013.

marec 2015. Tento zber zahŕňal jednak údaje o úsporách dosiahnutých prostredníctvom projektov realizovaných v roku 2013 a v roku 2014. Tieto údaje neboli súčasťou tretieho akčného plánu.

Pre potreby vyhodnocovania kumulatívneho započítania úspor (t.j. pre cieľ úspor energie u konečného spotrebiteľa) sa započítava ročná úspora energie, ktorú možno dosiahnuť v projektoch realizovaných v danom roku. Na základe jednotlivých projektov bolo možné za rok 2013 vyhodnotiť úspory energie vo výške zhruba 2 322 TJ a za rok 2014 vo výške zhruba 2 142 TJ (konečná energetická spotreba).

Vyhodnotenie opatrení energetickej efektívnosti za roky 2013 a 2014 z pohľadu ročnej úspory energie je uvedené v tabuľke č. 4. Detailné informácie o dosiahnutých úsporách energie po opatreniach sú uvedené v prílohe č. 2.

Tabuľka č. 4: Vyhodnotenie opatrení energetickej efektívnosti za roky 2013 a 2014 – ročné úspory

	Ročné úspory energie*			
	Úspora energie (KES)		Úspora energie (PES)	
	2013	2014	2013	2014
	[TJ/rok]	[TJ/rok]	[TJ/rok]	[TJ/rok]
Budovy	1 693,02	1 665,57	2 649,48	2 606,52
Priemysel	314,83	108,43	492,69	169,68
Verejný sektor	151,73	135,89	237,46	212,67
Doprava	0,00 A)	88,07	0,00 A)	137,83
Spotrebiče	161,92	143,51	253,40	224,58
Premena, prenos a distribúcia energie	0,00	0,00	0,00 B)	35,72 C)
Spolu	2 321,51	2 141,47	3 633,03	3 387,00

Pozn.: A) úspory za r. 2013 boli započítané v rámci vyhodnotenia v 3AP; B) do r. 2014 sa v rámci vyhodnocovania sledovala iba strana spotreby energie v súlade s požiadavkami smernice 2006/32/ES; C) v sektore Premena, prenos a distribúcia energie ide iba o úspory na strane primárnej energetickej spotreby.

Metodiky pre vyhodnocovanie opatrení pre plnenie čl. 7 smernice 2012/27/EÚ a ostatných cieľov vyplývajúcich zo smernice 2012/27/EÚ a smernice 2006/32/ES sa líšia v tom, že pre cieľ podľa čl. 7 sa započítavajú úspory iba nad rámec minimálnych požiadaviek vyplývajúcich z EÚ legislatívy. Táto výnimka sa týka sektora spotrebičov a osobných a ľahkých úžitkových automobilov. Okrem tejto výnimky je metodika výpočtu ročných úspor energie v jednotlivých opatreniach rovnaká. Postup pri vyhodnocovaní úspor energie vo vybraných opatreniach je uvedený v tzv. metodických tabuľkách v prílohe č. 3 a 4 k 3AP. Tieto metodické tabuľky budú v priebehu roka doplnené a precizované.

6. Úspory energie dosiahnuté prostredníctvom povinných schém energetickej efektívnosti, alebo alternatívnymi opatreniami

Na základe článku 7 odsek 1 smernice 2012/27/EÚ každý členský štát musí zriadiť povinnú schému energetickej efektívnosti, prostredníctvom ktorej majú dodávatelia energie dosiahnuť kumulatívny cieľ úspor konečnej energie do 31. decembra 2020. Tento kumulatívny cieľ predstavuje kumuláciu ročných úspor energie stanovených vo výške 1,5 % priemerného ročného množstva energie predanej koncovým odberateľom všetkými dodávateľmi energie. Výsledná hodnota kumulovaného cieľa

úspory energie pre roky 2014 – 2020 tak bola stanovená vo výške 26 565 GWh (v konečnej energetickej spotrebe). Z toho predstavuje hodnota ročnej úspory energie 948,75 GWh/rok (3 416 TJ).

V súvislosti s opatreniami zameranými na úsporu energie medzi koncovými odberateľmi sa SR rozhodla uplatniť alternatívny prístup v súlade s čl. 7 ods. 9 smernice. Týmto krokom sa SR snažila v maximálnej možnej miere eliminovať možné zvyšovanie koncových cien energie (elektrina, plyn, teplo), ktoré by nastalo uplatnením povinných schém, v rámci ktorých by povinné subjekty premietli investičné náklady na realizáciu opatrení energetickej efektívnosti u koncových odberateľov do koncových cien energie.

Zavedením alternatívneho prístupu nebola ovplyvnená výška kumulovaného cieľa úspor energie v rokoch 2014–2020, ktorá by mala v roku 2021 dosiahnuť výšku 26 565 GWh.

Metodika započítania úspor energie pre potreby vyhodnotenia cieľa úspor u konečného spotrebiteľa

Pre plnenie cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa sa vychádza z možnosti započítať do roku 2014 aj úspory energie dosiahnuté v rokoch 2010-2013 (n-4), a to v súlade s ustanoveniami čl. 7 ods. 1, ods. 7 písm. c) a ods. 9 smernice. Úspory energie v rokoch 2010-2012 vychádzajú z vyhodnotenia opatrení energetickej efektívnosti v Akčnom pláne energetickej efektívnosti na roky 2014-2016 s výhľadom do roku 2020⁵, pričom úspory v sektore spotrebičov zohľadňujú minimálne požiadavky stanovené Európskou legislatívou. Úspory energie v roku 2013 a 2014 vychádzajú z vyhodnotenia, ktoré bolo realizované na základe rozsiahleho zberu údajov realizovaného v roku 2015.

Výška úspor v predchádzajúcom období (v súlade s ustanoveniami čl. 7 ods. 1, ods. 7 písm. c) a ods. 9 smernice) neovplyvnila zníženie celkového cieľa v súlade s ustanovením čl. 7 ods. 2 písm. d) smernice, kde sa započítavali len úspory energie dosiahnuté v roku 2009, a to len vo výške 210 GWh⁶. Týmto krokom sa zamedzilo dvojitému započítaniu úspor energie.

Pre potreby vyhodnotenia plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa sa úspory energie počítali na základe opatrení realizovaných v danom roku, ktoré vytvárajú predpoklad pre ročnú úsporu energie, čo je v súlade s bodom č. 49 Interpretáčnej nóty k čl. 7 smernice⁷.

V rámci opatrení energetickej efektívnosti predchádzajúcich období (2010-2013) boli započítané len realizačné projekty so životnosťou minimálne do roku 2020 (tzv. hard opatrenia). Tzv. horizontálne a podporné opatrenia (tzv. soft opatrenia) prispievajú k úsporám energie nepriamo a často naprieč sektorom. Ich prínos k úsporám energie sa však prejavuje v úsporách dosiahnutých v realizovaných

⁵ Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014-2016 s výhľadom do roku 2020. Pozn.: Vyhodnotenie obsahuje úspory realizované cez projekty ukončené v r. 2010-2012, ktoré sa vplyvom použitej metodiky (t.j. úspory energie sa v treťom akčnom pláne reportovali v roku nasledujúcom po roku realizácie projektu) premietli do úspor energie za r. 2011-2013.

⁶ Informácia o uplatnení odseku 2 článku 7 smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti v podmienkach Slovenskej republiky

⁷ Usmernenie k smernici 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES Článok 7: Povinné schémy energetickej efektívnosti. SWD(2013) 451 final, Brusel, 06.11.2013.

investičných opatreniach. Z tohto dôvodu a z dôvodu zamedzenia dvojitého započítania nie sú úspory energie týchto soft opatrení samostatne kvantifikované.

Súčasťou plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa budú aj úspory energie plynúce z tzv. „dobrovoľných dohôd“ podľa §8 zákona č. 321/2014 Z. z. Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci s dodávateľmi energie pripravuje postupy dobrovoľných dohôd, kde v súčasnosti hľadáme spoločný prístup na vyhodnocovanie úspor energie medzi koncovými odberateľmi, aby sa zamedzilo dvojitému započítaniu úspor energie v súlade s ustanovením čl. 7 ods. 12 smernice. Výsledkom bude zapojenie dodávateľov energie do realizácie opatrení energetickej efektívnosti. Prvé výsledky tohto vyhodnocovania sa očakávajú počas roka 2015.

Úspory energie pre vyhodnotenie plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa za rok 2014

Úspora energie na strane konečnej energetickej spotreby predstavuje v predchádzajúcom období rokov 2010-2013 (n-4) celkovo 2 587 GWh. V roku 2014 (n) dosiahli úspory energie u koncových odberateľov výšku 593 GWh, čo predstavuje zhruba 63% z ročného cieľa (948 GWh/rok). Celkovo tak pre rok 2014 možno vyčíslíť úsporu energie medzi koncovými odberateľmi vo výške 3 180 GWh. Táto výška bude ešte upravená po spracovaní údajov od zúčastnených subjektov na dobrovoľných dohodách tak, ako bolo spomenuté vyššie. Do výšky úspor energie budú započítané opatrenia realizované dodávateľmi energie a ďalšími subjektmi v roku 2014, vrátane opatrení v súlade s čl. 7 ods. 7 písm. c) smernice (viď tab. č. 5).

Tabuľka č. 5: Úspory energie pre plnenie článku 7 smernice alternatívnymi opatreniami za rok 2014

	Ročná úspora energie (KES)					
	2010*	2011*	2012*	2013**	2014**	Spolu úspory započítané za rok 2014
	[GWh/rok]	[GWh/rok]	[GWh/rok]	[GWh/rok]	[GWh/rok]	[GWh/rok]
Budovy	263,92	389,15	473,22	470,28	462,66	2 059,23
Priemysel	94,79	65,29	136,73	87,36	30,12	414,38
Verejný sektor	52,88	73,42	56,73	42,15	37,75	262,93
Doprava	88,58	59,48	11,91	5,71	24,47	190,14
Spotrebiče	80,64	64,89	27,52	42,12	38,46	253,62
Dobrovoľné dohody	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Spolu	580,81	652,23	706,10	647,71	593,45	3 180,30

Zdroj: Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014-2016 s výhľadom do roku 2020, MH SR (2015). Poznámky: * - úspory na základe 3NEEAP; ** - úspory na základe vyhodnotenia v r. 2015.

Celkové plnenie cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa za prvý rok plnenia, t. j. za rok 2014 je 3 180 GWh. Táto suma zahŕňa údaje, ktoré boli k dispozícii k 22.04.2015. Úspory energie pre jednotlivé opatrenia za všetky sektory sú uvedené v prílohe č. 1. Kumulatívne táto suma predstavuje úsporu vo výške zhruba 22 262 GWh do roku 2020, čo predstavuje zhruba 84% celkového kumulatívneho cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa do roku 2020 (viď tab. č. 6).

Tabuľka č. 6: Úspory energie pre plnenie článku 7 smernice alternatívnymi opatreniami za rok 2014

		Kumulatívna úspora energie (KES)						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ročná úspora energie (KES)	n-4	2 586,85	5 173,71	7 760,56	10 347,41	12 934,26	15 521,12	18 107,97
	2014	593,45	1 186,89	1 780,34	2 373,79	2 967,24	3 560,68	4 154,13
	Spolu	3 180,30	6 360,60	9 540,90	12 721,20	15 901,50	19 081,80	22 262,10

Výsledok plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa pre rok 2014 je ovplyvnený viacerými faktormi:

- Reálne čerpanie štrukturálnych fondov (k 30.11.2014) bolo v mnohých operačných programoch prispievajúcim k úsporám energie bolo čiastočné (napr. priemerne je čerpanie v OP KaHR zhruba 53%, OP VaV 65%, OP Doprava 65%, OP BK 70%, ROP 75%, OP Zdravotníctvo 90%, celkovo priemerne 67%). Mnohé projekty boli v roku 2014 ešte len vo fáze realizácie alebo dokonca prípravy. Finančné prostriedky možno čerpať do konca roku 2015 a úspory dosiahnuté v týchto projektoch budú známe až koncom roka 2015, resp. začiatkom roka 2016. Rozdiel medzi zazmluvnenými a skutočne fyzicky ukončenými projektmi je značný.
- Hoci úsporu energie možno sledovať v rámci ŠF (2007-2013), pri niektorých realizovaných projektoch merateľný ukazovateľ úspor energie nie je vždy nastavený ako povinný ukazovateľ, a dodatočné informácie potrebné k vyhodnoteniu úspor energie často nie sú v rámci ITMS systému k dispozícii (napr. pôvodný stav energetickej náročnosti budovy pred jej obnovou, celková podlahová plocha a pod.).
- Väčšina projektov financovaných zo štrukturálnych fondov vo finančnej perspektíve rokov 2007-2013 bola realizovaná do roku 2013, v rokoch 2014 a 2015 sa dočerpávajú finančné prostriedky.
- Projekty, ktoré budú financované z európskych štrukturálnych a investičných fondov v novej finančnej perspektíve na roky 2014-2020 (EŠIF 2014-2020) sa začnú realizovať až v priebehu 2015. Partnerská dohoda pre EŠIF (2014-2020) bola schválená v októbri 2014, prvé výzvy budú vyhlásené v priebehu roku 2015, prvé projekty budú realizované koncom roka 2015.
- Za niektoré opatrenia realizované v roku 2014, ktoré boli plánované v 3AP (napr. obnova verejných budov v rámci Environmentálneho fondu, projekty Sloveffu III.), boli do termínu prípravy ročnej správy k dispozícii iba čiastočné údaje o úsporách. Tieto údaje sa budú v priebehu roku 2015 dopĺňať.
- Pre viaceré nové opatrenia, ktoré vyplývajú z nového zákona č. 321/2014 Z. z. a sú plánované v rámci 3AP (napr. opatrenia realizované na strane premeny, prenosu a distribúcie, projekty realizované prostredníctvom poskytovateľov energetických služieb), sa v súčasnosti legislatívne nastavuje systém zberu údajov potrebných pre vyhodnotenie úspor energie. Tento systém bude nastavený a testovaný v priebehu roku 2015. V súčasnosti sú k dispozícii iba čiastkové údaje ohľadom týchto opatrení.
- Zákon č. 321/2014 Z. z. umožňuje uzatvárať Dobrovoľné dohody, pri ktorých je predpoklad dodatočných úspor energie. Tieto dohody sú vo fáze rokovaní, v rámci ktorých sa nastavuje systém uzatvárania takýchto dohôd, ako aj systém zberu dát a ich vyhodnocovania. Údaje týkajúce sa Dobrovoľných dohôd sa budú aktualizovať, ako náhle budú tieto k dispozícii.

- Zatiaľ neexistuje komplexný podporný systém opatrení energetickej efektívnosti so stálym zabezpečením financovania, ktorý by vyplňal segmenty nepokryté štrukturálnymi fondmi (v novom finančnom rámci 2014-2020 ide najmä o Bratislavský samosprávny kraj), a ktorý by flexibilne reagoval na potreby trhu.

Nakoľko všetky údaje o projektoch realizovaných v roku 2014 neboli k dispozícii, údaje pre plnenie tohto záväzného cieľa bude aktualizované na základe dodatočného zberu údajov v čo najskoršom čase. V súčasnosti MH SR a SIEA pracujú na rozširovaní monitorovacieho systému energetickej efektívnosti, aby bolo možné zabezpečiť monitorovanie úspor z opatrení, ktoré doteraz neboli sledované.

7. Vyhodnotenie plnenia národného cieľa energetickej efektívnosti

Na základe čl. 3 smernice 2012/27/EÚ a v súlade s §5 ods. 1 písm. c) zákona č. 321/2014 Z. z. bol stanovený národný cieľ energetickej efektívnosti pre rok 2020 (ďalej len „národný cieľ“) vo forme absolútnej hodnoty primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby.

Nakoľko štatistické údaje o úrovni konečnej energetickej spotreby a o úrovni primárnej energetickej spotreby v roku 2014 nie sú v súčasnosti k dispozícii, daný cieľ možno k termínu 30.04.2015 vyhodnotiť iba v porovnaní so spotrebou energie v roku 2013 (viď tabuľka č. 7).

Tabuľka č. 7: Národný cieľ indikatívny energetickej efektívnosti pre rok 2020 a jeho porovnanie s úrovňou spotreby energie za rok 2013

	Porovnanie národného indikatívneho cieľa energetickej efektívnosti pre rok 2020 a súčasnej úrovne spotreby energie					
	KES			PES		
	[TWh]	[PJ]	[%]	[TWh]	[PJ]	[%]
Národný indikatívny cieľ energetickej efektívnosti (úroveň energetickej spotreby v r. 2020)	105	378	-	191	686	-
Úroveň energetickej spotreby (KES a PES) v r. 2013	110,72	398,58	5,16%	186,28	670,62	-2,29%

Zdroj: MH SR (2015), ŠÚSR (2015)

Súčasná energetická spotreba (KES_{2013} a PES_{2013}) je relatívne porovnateľná so stanoveným cieľom energetickej efektívnosti na rok 2020, rozdiely sa pohybujú v rozmedzí zhruba do 5%. Súčasná konečná energetická spotreba (KES_{2013}) je o 2% nižšia v porovnaní s cieľom energetickej efektívnosti pre rok 2020 (KES_{2020}). Naopak, súčasná primárna energetická spotreba (PES_{2013}) je v súčasnosti o 5% vyššia ako cieľ do roku 2020. Tento fakt možno vysvetliť tým, že cieľ odráža plánované spustenie JE EMO 3,4, dôsledkom čoho vzrastie PES do roku 2020 o cca 60 PJ bez zmeny v KES.

Záver

Ročnú správu vypracúva Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky každoročne za predchádzajúci kalendárny rok na základe § 4 ods. 1 písm. d) zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti. Ročná správa obsahuje informácie o plnení vybraných základných povinností vyplývajúcich zo smernice 2012/27/EÚ. Zároveň je potrebné konštatovať, že rok 2014 je prvým

rokom vyhodnocovania povinností vyplývajúcich zo smernice a zákona. Z toho dôvodu niektoré údaje ešte nie sú k dispozícii, resp. plánované opatrenia sú vo fáze realizácie.

V oblasti obnovy budov bolo obnovených iba niekoľko budov spadajúcich do pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy. Dôvodom je to, že doteraz nebol v rámci štátneho rozpočtu systematicky vyčlenený fond na obnovu budov ústredných orgánov štátnej správy. Obnovu si zabezpečuje každá rozpočtová kapitola z ušetrených finančných prostriedkov.

V oblasti plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa je možné za prvý rok plnenia, t. j. za rok 2014, vyhodnotiť úsporu energie vo výške 593 GWh, čo predstavuje zhruba 63% z ročného cieľa (948 GWh/rok). Celkovo, po započítaní úspor energie aj za štyri predchádzajúce kalendárne roky v súlade s čl. 7 ods. 9 smernice možno pre rok 2014 vyčíslieť úsporu energie medzi koncovými odberateľmi vo výške 3 180 GWh. Plnenie tohto záväzného cieľa bude aktualizované na základe dodatočného zberu údajov v čo najbližšom možnom čase.

V oblasti plnenia národného indikatívneho cieľa energetickej efektívnosti pre rok 2020 (podľa §5 ods. 1 písm. b) zákona č. 321/2014 Z. z.) možno konštatovať, že úroveň energetickej spotreby v roku 2013 je porovnateľná s cieľovou úrovňou spotreby v roku 2020 (rozdiely zhruba do 5%). Štatistické údaje za rok 2014 zatiaľ nie sú k dispozícii. Pre plnenie tohto indikatívneho cieľa je dôležité zachovať súčasnú úroveň energetickej spotreby až do roku 2020. Z hľadiska štruktúry spotreby energie v SR bude preto dôležité zabezpečiť, aby sa ďalej nezvyšovala spotreba energie v doprave, resp. aby bola táto kompenzovaná znížením spotreby energie v iných sektoroch národného hospodárstva.

Z tohto dôvodu je v budúcnosti potrebné zamerať sa tak na podporu opatrení energetickej efektívnosti, vrátane hľadania ďalších možností ich financovania, ako aj na monitorovanie ich výsledkov vo forme úspory energie a vynaložených finančných prostriedkov. MH SR v súčasnosti robí kroky v oboch uvedených oblastiach. Súčinnosť ostatných rezortov je však nevyhnutná pre plnenie záväzkov SR v oblasti úspor energie.